

La pel·lícula de la història Quan a Cuba es va pondre el Sol

Francesc M. Rotger

Veient *La conjura de El Escorial*, no fa gaire, m'he demanat com és possible que, fins ara, el cinema pràcticament no s'hagués aprofitat d'aquest argument d'intriga, amb una coneguda base històrica: l'assassinat d'Escobedo (el secretari de Joan d'Àustria, *Jeromín*), les presumptes relacions amoroses de la Princesa d'Eboli amb el secretari del rei Felip II, Antonio Pérez (i amb el rei mateix?), l'enfrontament entre els partits dels Alba i dels Mendoza a la Cort, la caiguda en desgràcia de Pérez i la seva fugida primer a Aragó i després a França, el confinament de la princesa. De fet, existeix una versió cinematogràfica prèvia, *La princesa d'Eboli*, de fa més de mig segle i no molt coneguda i que varen protagonitzar Olivia de Havilland (la princesa), Gilbert Roland (Pérez) i un principiant Paul Scofield (recentment desaparegut) en el paper del monarca espanyol. La nova adaptació de l'artesà Antonio del Real és evident que resulta irregular, amb moments molt més aconseguits que uns altres. Però en general és prou correcta i entretinguda, amb una bona ambientació i una raonable fidelitat a allò que més o menys degueren ser els fets històrics. Pel que fa a les interpretacions, algunes són particularment atractives. Resulta curiós veure Fabio Testi, l'antic galà de tantes pel·lícules, com l'envellit Gran Duc d'Alba, el terror dels Països Baixos. I Juanjo Puigcorbé demostra una vegada més que és un gran actor, en el paper del constructor de l'Escorial, amb les seves ombres (moltes) i llums (molt poques).

La propaganda oficial va proclamar que a l'imperi de Felip II (el més extens que s'ha conegut, diuen) no es posava el Sol; ja que sempre era de dia a algun dels seus dominis. Quan Espanya va haver de dir adéu a la pràctica totalitat d'aquestes immenses possessions, només li quedà Cuba i poca cosa més. Fins que el 1898 va perdre fins i tot les seves darreres colònies, a mans dels Estats Units. El domini nord-americà sobre Cuba (amb l'esmena Platt, que legalitzava la seva tutela) es manté fins a la Revolució del 1958, després convertida en una de les dictadures de més llarga durada; la història de la qual (de la Revolució) es conta, justament, a *Che, el argentino*, una pel·lícula d'Steven Soderbergh, d'un cert caire com documental, a la qual Benicio del Toro realitza una interpretació convincent d'Ernesto Guevara; mentre que Demian Bichir sembla Fidel Castro en persona, fa mig segle. Gael García Bernal, Francisco Rabal i Omar Sharif són alguns dels altres rostres que ha tengut el Che a la pantalla.

Un aspecte curiós és que a totes dues pel·lícules, tant a *La conjura del Escorial* com a *Che, el argentino*, intervé l'actriu britànica Julia Ormond. Com a princesa d'Eboli a la primera, com a periodista nord-americana a la segona. Segon aspecte curiós: Del Real dirigit fa un cert temps un llargmetratge titulat *Cha-cha-cha*, ja que no *Che-che-che...* El tercer: a *La conjura...* Jordi Mollà torna a El Escorial; ara en un altre paper, ja que encarnà Felip II a *Elizabeth: la edad de oro*. El seu monarca, però, era una titella ridícula; res a veure amb el que encarna Puigcorbé. ■

